

Numărul 8. Oradea-mare 21 ian. (5 febr.) 1899. Anul XXXV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Grigore G. Tocilescu.

Dilele trecute s'a ținut la București o frumoasă serbare culturală. Societatea istorică a studenților de la universitate a arangiat în onoarea profesorului și istoricului Gr. G. Tocilescu o festivitate la Ateneu. Cu ocaziunea aceasta i s'a oferit pe o perină de catifea medalia bătută în onoarea sa și i s'au făcut ovațiuni bine meritate, la cari ne asociăm și noi din toată inima. Drept expresiune a consimțământului nostru, iată ilustrăm pagina aceasta cu portretul distinsului nostru bărbat de știință. Nu întâia-oară facem aceasta, in se orî de câte orî am repeși, totdeauna am găsi motive, căci activitatea literară-științifică a dsale e atât de bogată, încât la tot momentul ne ofere noue și noue izvoare de recunoștință și de stimă.

Încă în vigoarea bărbăției, e unul din cei mai meritoși bărbați de știință ai noștri și unul din aceia al căror nume au trecut peste granițele țării, bucurându-se de stimă și în străinătate.

Terenul de frunte al seii este arheologia. Aici îl vedem stăruind, lucrând de mulți ani și scoțând rezultate strălucite, cari i-au adus admirațiunea tuturor oameni-

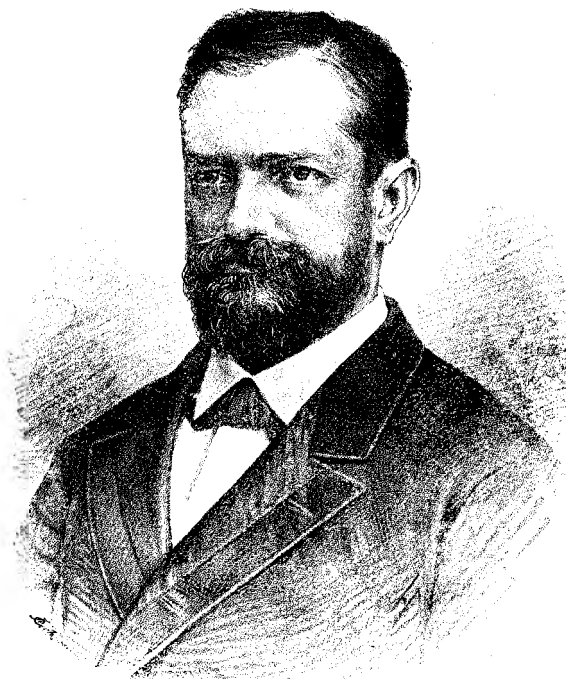
lor de specialitate. În deosebi are mari merite în ceea ce privește epigrafia; de aceea cu ocaziunea serbării de la Ateneu, dl V. A. Urechă cu tot dreptul a putut să pronunțe aceste cuvinte bine simțite:

„L-am cunoscut școlar; l-am apreciat și iubit colaborator la reorganizarea învățământului; l-am urmărit cu stimă mare, ca coleg, la facultate; l-am admirat și-l admir în minunatele sale descoperiri arheologice, descoperiri, cari ne dau dreptul să-l proclamăm creatorul epigrafiei naționale. (Tunete de aplauze).“

Este dar de datoria noastră, ca cu activitatea acestui bărbat să ne ocupăm cât mai adeseori, spre a o face cât mai cunoscută, în cercuri cât mai largi.

Gr. G. Tocilescu, membru al Academiei Române, profesor universitar, director al Muzeului Național de antichități, fost senator, s'a născut la 27 octombrie 1850, în orașul Ploiești, din tatăl seii Iordache Tocilescu, oficer în armata română, și mama sa Elena, născută Brezeanu. Se nșală deci dl Gramen Popp în „Cursul de literatură română“ și dl Manliu, în Manualul seii didactic, când spun că dl Tocilescu s'a născut la Mizil în 1843 sau 1847.

Studiile claselor primare le-a făcut în orașul

GR. G. TOCILESCU.

Ploesci, iar cele liceale, ca bursier al statului, în liceul St. Saba; după ce a terminat studiile la facultatea de litere și filosofie din București, cum și cele juridice la aceeași universitate, obținând gradul de licențiat, s'a dus la universitatea din Praga, unde a dobândit titlul de doctor în filosofie cu specialitatea științelor istorice. După aceea în 1876 a trecut la universitatea din Viena, pentru a se specializa în epigrafie și arheologia clasică.

În 1877 Academia Română i-a premiat opera sa „Dacia înainte de Romani” și i-a încredințat o misiune arheologică în Bulgaria și alta în Rusia pentru descoperirea manuscrisurilor principelui Dim. Cantemir. Dl. Tocilescu s'a achitat cu cel mai mare devotament de însărcinările sale. Raporturile ce a publicat asupra rezultatelor misiunilor sale au atras atențiunea guvernului, care i-a înlesnit mijloacele pe timp de 3 ani spre a cerceta arhivele și bibliotecile din Franța.

Dl. Tocilescu mergând la Paris, a urmat în timp de 3 ani cursurile școlii des Hautes Etudes, de la Sorbonne și de la Collège de France; documentele descoperite și copiate de dânsul s'au publicat în Colecțiunea Hurmuzachi.

Rentors în țară, în 1881 a fost numit director al Muzeului de antichități, funcțiune ce o ocupă și astăzi; în aceasta calitate, a făcut multe descoperiri epigrafice și arheologice, a înăvuit secțiunile Muzeului cu multe monumente și manuscrise.

În decembrie 1881 a fost numit secretar general al ministerului instr. publice, funcționând până în martie 1885, când a fost numit inspector general de școli, — ce a ocupat până în 1890.

În 1890 Academia Română l-a chemat în sinul său ca membru activ, iar membru corespondent fiind deja ales în 1877.

El este membru corespondent al institutului arheologic din Roma, al Societății arheologice din Moscva, al Societății franceze de arheologie din Paris, idem din Orleans etc. În scrisoarea ce i-a trimis învățatul abate Desnoyers, directorul muzeului istoric din Orleans, îi dice: „Făcută în unanimitate, alegerea îți dovedește cât prezența dta la congresul arheologic ținut la Orleans, a lăsat aci excelente amintiri. Când este vorba de știință, nu mai sunt hotare; ele trebuie să se ridice dinaintea științei și să ne lase a întinde mâna pe d'asupra meschinilor certuri de josnice regiuni; această mână îți-o întindem, îți-o întind eu în particular, în toată sinceritatea. Luna iunie 1892”.

În 1882 a fost premiată lucrarea sa: „Studii asupra țeranului român”, care nu e încă publicată. În același an a fundat „Revista pentru istorie, arheologie și filologie”, din care s'a publicat până azi 6 volume.

Dar descoperirea sa mai însemnată este monumentul triumfal de la Adam-Klissi, care a făcut renume în Europa. În iarna anului 1891—92 s'a dus în Italia și a studiat monumentele din epoca traiană. Conferințele sale în sinul institutului arheologic din Roma, în sinul Academiei din Paris și la congresul arheologic din Orleans — au fost salutate cu entuziasm de toți învățații străini.

Ca membru academic a făcut și face dese comunicațiuni.

Dl. Gr. G. Tocilescu, astăzi în vigoarea bărbăției sale, este merit a duce istoriografia română cu un pas înainte. Îi urăm din inimă, ca lucrările sale începute cu un succes atât de mare, să fie încununete cu rezultatul cel mai strălucit!

De ce nu vii?..

Mi-ai dat mereu

Să fii cuminte și să tac...

Frumoaso... nu pot, căci te plac,

Și-mă vine greu

S'ascult acum rugarea ta

Și când te ved... aș tot cânta!

În ochiul tău

E visul dulce... fermecat,

Perdut în el, par' c'am uitat

De Dumnezeu!..

Ești ângerul din cer trimis...

Ești primă-vara mea din vis!

De ce nu vii?..

Te-aș legăna pe pat de flori

Și 'n cântec de privighetori

Te-aș adormi...

Și-aș fi al tău și tu a mea

Și-o lume 'ntreagă s'ar mira!..

SÂN-PETREANUL.

Prinkipo.

Rădăle primăveroaase ale soarelui datător de viață străbat cu drag în odaia mea și se joacă șagălnic pe masa mea de scris.

Sub impresiunea lor întineritoare mi-aduc aminte de Prinkipo, feerica insulă de pe Marea-de-Marmara, aproape de Constantinopol, unde în primăvara trecută am petrecut niște momente delicioase, pe care n'am să le uit nici odată.

Și ieș condeiu în mână ca să urmez schișarea impresiunilor mele de la Constantinopol, pe care din lipsa timpului le-am întrerupt la sfârșitul anului trecut.

Dintre toate excursiunile ce se pot face în apropierea Constantinopolului, de sigur mai frumoasă este ceea ce la insula Prinkipo. Îndată-ce sosești la Constantinopol, numai decât îți-se atrage atențiunea asupra ei, cu niște descrieri cari îți aprind fantasia și-ți stănesc dorul d'a o vedé cât mai curând. Ne și grăbim a ne realiza dorința. Putem ușor, căci în fiecare oră comunică câte un vapor.

E foarte interesant publicul de pe acest vapor. El se compune din doué categorii de oameni: din europeni și asieni. Europenii sunt străinii, turiștii, cari au venit să vadă capitala Turciei și impregiurimile sale; asieni sunt cei ce au venit din Asia și acuma se întorc acasă, căci în excursiunea aceasta vaporul are să atingă mai multe stațiuni ale malurilor asiatice.

Printre acestia dau un contingent destul de mare, turcii, grecii și armenii; cele doué sămînții din urmă cu nevestele și fetele lor, — câtă vreme femeile turcilor stau separat, într'un loc rezervat al vaporului, despărțit prin o perdea, unde nu-î permis să între nici un bărbat.

Eșim din portul sgomotos și străbatem prin mulțimea de corăbii, vapoare și tot felul de vase maritime

și ajungem în largul golfului Cornul-de-aur, de unde giur-impregiur ni se ofere o perspectivă ce nu mai are păreche în lume. De atâte ori am văzut-o și totuș ne pare nouă, căci are miș de părțile ademenitoare, pe care nu le-am observat pân' acum și cari ne atrag de nouă atențiunea și admirațiunea.

La dreapta noastră se ridică din valuri vechiul Stambul cu imposantele sale minarete; în stânga partea mai europenească a Constantinopolului, cu strălucitele palaturi cari se reflectează în mare; la spatele golful Cornul-de-aur cu pădurea sa de catârguri; iar în față Bosforul și malurile asiatică cu orașele, grădinele și chioscurile ce se resfață 'n luciul mării.

Iată și legendarul turn al lui Leandro, reamintindu-ne vechia tragedie de amor, care se țice că s'ar fi petrecut aici. Îl privim cu duiosie și ne remprospetăm în memorie toate pèrpețiile acestei tragedii, pe care cu atâta simțire a talmăcit-o Grillparzer în lucrarea sa.

Într'aceste vaporul o cărneșce în dreapta, tabloul se schimbă, nu mai vedem decât Stambulul; Cornul-de-aur și celelalte părți ale Constantinopolului au dispărut. Sântem pe Marea-de-Marmara, care la dreapta cuprinde tot orizontul și par că simțim o plăcere că iarăș putem să vedem marea nesfârșită.

Vaporul oprește în stânga, la malul asiatic. Privim curios publicul care se coboară și se urcă, pentru un european este interesant să vadă oamenii din Asia. Mai toți sânt din populațiunea de jos și poartă fes; restul se compune mai cu seamă din armeni.

Ensaș stația presintă o atracțiune, prin orașelul deasupra ei, care par că e o grădină mare plină de arbori și flori.

Și pornim mai departe. Călătorii cu binoclu se desfetează în vederile frumoase, conversând în multe limbi, câtă vreme un servitor al bucătăriei umbă 'n sus și 'n jos strigând „Cafedji“ și oferind tuturora cafea neagră, care se consumă neconținut și pretotindenii.

Mai oprim la o stație asiatică și la dreapta noastră, din mijlocul mării-de-Marmara, apar trei puncte negre. Încetul cu încetul, ele se tot măresc și vedem tot atâtea dealuri ridicându-se din valuri. Sânt trei insule la distanțe mari una de alta, încât de la prima zărim numai conturile celei de a treia.

Prima, la care oprește vaporul, ne presintă un orașel cu multe ville la margine, iar mai în lăuntru cu case și strade în regulă. Aici se coboară mulți pe cari îi întimpină o sumedenie de portari de la oteluri oferindu-le cvartire, precum și o ceată de hamali, de cari abia pot să scape.

Insula a doua e mai interesantă și mai frumoasă. Aceasta ne arată un orașel mai mare, case frumoase și o mulțime de oteluri. Se vede că vine multă lume să petreacă vara aici. Totului îi dă o înfățișare oficială școala militară maritimă otomană situată tocmai pe malul mării, cu o mare esplanadă dinaintea sa. Elevii tocmai țin exercițiul și astfel avem privilegiul a vedea o priveliște pitorească.

Tot privind tabloul acesta, iată că ne pomenirăm în fața noastră cu a treia insulă, cea mai mare, mai frumoasă și mai vestită. Eră insula Prinkipo unde voiam să mergem. Impresiunea din cale afară plăcută se manifestă pe fețele tuturor turiștilor. Încântați priviam toți minunatul cuib de plăceri.

Aveam înaintea noastră un deal înalt eșit din mijlocul valurilor, ca o vecinică sentinela a infinitului pustiu, înestrat de vale cu niște ville, chioscuri și ote-

luri cari se scâldau în mare; câtă vreme în vîrf se resfață un restaurant cu panorama cea mai uimitoare. Și din ce în ce ne apropiam mai mult, priveliștea deviniă tot mai frumoasă, căci eșiau în relief părțile pe cari din depărtare nu le puteam vedea bine.

La debarcader lume multă, trăsuri și oameni cu măgari. Unii din călători luă trăsuri, alții se urcară pe măgari, și astfel o luă sus la deal. A vedea o societate întreagă pe măgari, suind dealul vesel, de sigur este un tablou hazliu, care inspiră multe glume. Și dacă mai adaug, că în fruntea unei astfel de societăți eră ministrul Ioan Brătianu, ministrul plenipotențiar din Constantinopol Djuvara și alți domni, tabloul devine și mai interesant.

Noi ne luarăm o trăsură și făcurăm cu asta ocolul insulei. Numai atunci vedurăm ce mare estensiune are. Partea locuită este numai cea de dincoaci, dar și dincolo încep a se ridica ici colo niște ville solitare, la care conduc căi de comunicațiune bine întreținute.

Partea de dincoace este minunată. La tot pasul ai ce să admiri. La tot pasul frumuseți, lux, pompă și lucruri de plăceri.

O stradă principală incadrează poala dealului. De ambele părți ale stradei în jos spre mare și 'n sus la deal, tot ville, chioscuri și restauranturi cari îți farmecă vederea. Stați uimit și ai tot privi desfeteându-te în cele ce se ivesc înaintea ta. Tot ce Constantinopolul are mai bogat, a ținut să fie represintat aici. Ambasadorii, ministri, pașe, bancari, comercianți mari ai-ce-ș au locuințele lor de vară. Un adevărat mosaic de farmece.

Partea mai frumoasă se resfață în dreapta stradei, pe malul nemijlocit al mării. O ghirolandă din cele mai strălucite chioscuri și ville, unele foarte lucsoase, care toate se sfârșesc jos în mare, cu localuri de baie. Dintroute toate cea mai scumpă e a unui bancar din Constantinopol, inzestrată toată cu mosaic, o adevărată comoară.

La stânga, spre deal în sus, un șir de ville, grădini atârnoare, oteluri, locuințe particulare, toate cu lux. Mult ne-a atras atențiunea villa unui pașă care petrece aici vara cu tot haremul...

Ceea ce dă tuturor acestora un stafagiu plin de viață, este mulțimea de tot felul de arbori și plante exotice, cari cresc atât de abundant sub cerul liber și respândesc un aer plin de parfum.

Farmecul cel mai adânc ce simțim ni-l ofere înse marea ce 'mpresoară insula formându-i o cadră majestoașă și dumnezeiască, simplă și totuș imosantă, lină și totuș vecinic în ferbere.

Ne-am aședat la masa extremă din verenda restaurantului Calipso, care se 'ntinde afară spre mare și priviam cu ochii îmbetați marea panoramă din giurul nostru.

La stânga Marea-de-Marmara, cu nesfârșitele sale orizonturi, în cari la depărtări uriașe se iviau din când în când niște puncte albe, corăbii ce-și făceau drumul spre alte maluri; vis-à-vis de noi insula cu școala maritimă otomană; la dreapta malurile Asiei, cu sate și orașele, de unde vedeam fumul locomotivului ce fugea cine știe de unde, poate din fundul Asiei...

A petrece pe insula aceasta o vară, este tot ce se poate întipui mai frumos. Departe de murdăriile capitalei, aici aerul e curat, exalațiunea mării sănătoasă, băile de mare sânt întineritoare și priveliștea-i minunată. Prinkipo este un adevărat mărgăritar al Constantinopolului.

În giur de noi, la celelalte mese, dame și domni, aproape din toată lumea: ruși, francezi, germani, englezi și alte neamuri. Dar ochii tuturor erau fixați spre acelaș punct, spre marea ce se sbătea jos la picioarele noastre, ale cărei valuri vecinic muginde sunau ca o musică ce cutieră cerul și pământul, în fața căreia muritorul cade în genunchii și ateul adoară pe unul și marele Dumneșeu...

Adânciți în gânduri și ridicăți pe aripele fantasei, am fi privit ciasuri întregi aceasta vedenie minunată, dar soarele scăpătă și timpul plecării vaporului s'apropia. Cu multă părere de rău ne coborîm la port, unde imbarcăm vaporul care tocmăi sosi.

Acolo cu toții ne urcăm pe bord și priviam cu duioșie la edenica insulă pe care o părăsiram, până când în cele din urmă o perdurăm din vedere...

IOSIF VULCAN.

În sinul naturei.

Pe deluțul din capul satului e așezată biserica cea cu coperișul șindilat, cu pereții bătrâni, gârbovi și încărungiți de mușchi; turnulețul fricos și țuguiaț pare a se clătina și crucea de tinichea ținută în vârful lui străluce palid la soare.

Glasul clopotului se perde picurat și sfios în vîzduh ca glasul unei doine ce tremură lin și plînge..

De la gura văii s'a pornit un vîntuleț ce se joacă cu nalba din lunca bisericeii și 'ndoaie teii bătrâni din giurul progadiei presărată cu movile înverzite și cruci de brad...

Tot pare sfânt și nevinovat. Te mîngăie liniștea naturei întregi, te desfată legănatul teilor bătrâni, te simți mai liber și începi a pătrunde mai adînc în turburele inimei tale când sunetul doios al clopotului îți desmeardă auzul; uiți tipurile negustorilor nervoși ce tremură după banul vîduvei, uiți și zarva orașului ce te-alungă ziua întreagă dintr'un colț de drum într'altul și-ți bate toba urechei.. Mai frumoasă e biserița gârbovită cu cele patru turnuri rîci, cu cruci de argintul plămădit din bani..

Șindilele țesute cu mușchi de-er ști vorbi, mai doios le-ar fi graiul ca stihurile și psalmii de pe cupola măreață și rece..

Vîlul făcîrniciei și patima ureii aici n'o poți vedea; în tot îți zimbește dragostea dreaptă și nefăcîrită, în tot vești surisul cald al frumosului și fața nedă a adevărului; frumosul îți liniștește ochii împăienjenii de vîlul greu și cernit al lumii mari, iar adevărul te trezește din beția stîrnită 'n creier de ciasuri bolnave și nesocotite, făcîndu-te să te cunoști pe „tine“..

Liniștea îți potolește focul aprins de patimă și sfințenia naturei îți spune „cine ești“..

Nu 'n zarva de negustori a orașelor, nici după cortina zăgărită cu ângerii goi și sarbești, se desfășură viața adevărată, ci 'n sinul desvîlit al naturei.

Zimbelele măiestrite, pecetluite de fața mincinoasă a oglinzii, te 'nșală; droaia de mătășă ce 'nvălește o talie strînsă 'n cercuri, îți desfată ochii și-ți minte inima. Când vești un chaos întreg, nu te poți cunoaște pe tine; nu mai ai inimă când vești că jocul inimei e icoana unui joc de cărți.. Când te întorești în sinul naturei, când te desfată teii înfloriți și-ți murmură is-

vorul de argint un cânt trist și pribeag, atunci revii la tine; vești floarea vieții îmbrăcată 'n haina veseliei și riști... riști cu natura... natura nu minte... vești cum lucește chipul unui aur ideal și sfânt în miș de potire înflorite... atunci cunoști „frumosul“..

... Și pică o frunză ofelită de pe creasta teiului și-o spulberă vîntul în prav, și-o vești cum se sbate și tremură.. și ști „cine ești“..

Argintul isvorului se preface în lacrimi și tu pocăitul plîngi.. plîngi cu natura... natura nu minte..

— Natura te desfată, natura te desbată. — Începi a cunoaște două icoane cu chipul frumosului și adevărului și dacă nimic n'ar tulbură aceste două fețe sfînte, atunci ar mai putea fi și ciasuri, nu numai clipe de fericire, ce se perd în adîncul cernit și negru...

... Biserica 'ndoită 'n trup și gârbovită, — miniatra necioplită a colosurilor pline de sufletele tîrgovețe și fuste scumpe, — te apropie mai tare de fața Dumneșeirei; turnulețul umilit e mai sfânt, căci între pereții 'nvăliți în sărăcie stăpînește adevăratul Dumneșeu: genul iubirei, nu fala măririlor scumpe..

Pe movilele crescute cu iarbă verde se varsă și-roaiele lacrimilor drepte, isvorite din durerea simțită, nu pe criptele cu catapeteazma de marmoră.

*

Limba de aramă cântă jalnic.. Vin creștinii la îngropare. Pe frunțile 'ncrețite vești chipul durerii și în ochi lacrimile suferinței simțite, cinstite și drepte.. Și plînge vîduva și se bocoșește trist, când se prăbușesc bulgării de țerină pe cele patru scînduri de brad... Și plîng copiii și-și mîngăie mama... Lumea mare croiește plînsul și lacrimile... avem plîns modern... și-l cunoaștem cu toții fiii mătăsurilor...

— Priviți sicriul aurit.. Cum plînge vîduvita.. Sicriul se coboară în casa de marmoră... Urmează apoi un țipăt lung ce sguđuie nervii în temelii, o săptămână de migraine, un vîl de mătășă neagră și 'n urmă un vis lung ce-și țese iluziile viitoarelor zile de miere..

Sibiu.

OCTAVIAN.

Câte ace se consumă în lume. V'ați întrebă vre-odată câte ace se consumă în întreaga lume într'o singură zi? Așa pusă problema aceasta, e foarte grea, dacă nu imposibilă de rezolvat. Cu toate acestea, grație unei interesante statistici care a fost publicată asupra acestei chestiuni de către consulul Statelor-Unite din Anneberg, putem da cetitorilor noștri un răspuns aproximativ. Până în acest din urmă an, Anglia, cu colosalele sale fabrici din Sheffield, Birmingham, și Londra, a fost aceea care a fabricat cel mai mare număr de ace, aproape 50 de milioane pe zi, pe cari ea le exportează nu numai în Europa și în America, dar până și în fundul Chinei. Astăzi Anglia este pe punctul de a fi întrecută de Germania, ale cărei fabrici din Aix-le-Capelle, Burtscheid, Iserlohn, Altena, Nuremberg și Schwalbach produc pe săptămână aproape două sute de milioane de ace de cusut. Franța și Statele-Unite vin apoi cu un număr de 20 de fabrici, putînd să dea în total o sută cincî-deci de milioane de ace pe săptămână. Aproximativ se poate deci calcula consumațiunea zilnică a acelor din lumea întreagă, la vre-o două sute de milioane. Frumoasă cifră pentru o singură zi!

F A R Ă M A S C Ă .

Alphonse Daudet.

Aventurile lui Tartarin din Tarascon

Traducere din limba franceză de Lia Măgura.

(Urmare.)

Episodul al douălea.

La turci.

III

Invocațiune către Cervantes. — Debarcarea. — Unde sunt turcii? — Nu sunt turci. — Desamăgire.

 Miguel Cervantes Sauvedra, dacă ceea ce se dice e adevărat, că pe locurile unde au trăit oamenii mari ceva din ei rătăcește și plutește în aer până la sfârșitul lumii, ceea ce a rămas din tine pe țărmul Barbariei a trebuit să tresară de bucurie vedând debarcând pe Tartarin din Tarascon, tipul perfect al francezului de Sud în care se cutrupase cei doi eroi ai cărții tale Don Chișot și Sancho Panza.

Eră o zi calduroasă. Pe cheiul sclipitor de soare cinci-șese vameși algerieni așteptând noutăți din Franța, câțiva mauri ședând turcește și fumând din pipe lungi, mateloți maltezi trăgând filare mari prin ochiurile cărora străluciau mii de sardele ca piese mici de argint.

De abia puse Tartarin piciorul pe uscat și cheiul se animă, își schimbă aspectul. O bandă de sâlbateci mai hidoși ca pirații vaporului se ridică dintre petricelele malului și se năpusti spre el. Arabii mari, goi și acoperiți numai cu învelitoare de lână, maurii mici sdrunțeroși, Negrii Tunisieni, Mahonezii, M'zabitii, chelnerii de pe la hoteluri cu șorțuri albe, toți strigau, urlau, agățându-se de hainele lui, certându-se pentru bagaje, unul luându-i conservele, altul farmacia și într-o învălmășală fantastică îi sbieraă la urechi nume de hoteluri pe cari nu le înțelegea...

Amețit de toată gălăgia aceasta, sormanul Tartarin mergea, venia, ocăra, injurâ, se sbătea, alergă după bagaje și neștiind cum să facă spre a fi înțeles de acești barbari, le vorbea franțuzește, limba provençală, până și latinește, latina lui Pourceaugnac, rosa trandafirul, bonus, bona, bonum, în sfârșit tot ce știe... Osteneală zadarnică. Nu-l asculta... Noroc că interveni un om măruntel, îmbrăcat cu o tunică cu gulerul galben și înarmat cu un baston. Acesta, ca și un Zeu al lui Homer, intervenind la timp, risipi amestecătura cu lovitură de baston. Eră un sergent de oraș algerian. Învită foarte politicoasă pe Tartarin să descindă la Hotel de Europa și-l încredință unor chelneri de acolo cari îl duseră pe el și bagagele lui la locul dorit.

La întâi pași pe cari îi făcu în Algeria, Tartarin din Tarascon holbă ochii. Își închipuise un oraș mare oriental, feeric, mitologic, ceva între Constantinopol și Zanzibar... Și iată-l căzut în mijlocul Tarasconului. Cafenele, birturi, străzi largi, case cu patru caturi, o piață mică macadamisată pe care musicanții regimentului de linie cântau polci de Offenbach, domni ședând la mese bând bere și mâncând chifle, cucoane, câteva grisete, apoi militari și iar militari, mereu militari... și nici un turc afară de el. Se simți deci cam genat ca să treacă piața. Toată lumea îl privia. Musicanții se opriră și polca lui Offenbach rămase într'un picior. Cu pușcile pe umere, cu revolverul la brâu, sâlbatec

măreț ca Robinson Crusoe, Tarterin trecu grav prin mijlocul grupelor: dar ajungând la hotel, puterile-l părăsiră. Plecarea din Tarascon, portul Marsiliei, călătoria, prințul din Muntenegru, pirații, toate i se amestecau și i se rostogoliau în cap... Trebuia să-l sue în odaea lui, să-i scoată armele și să-l desbrace. Se vorbea chiar să i se aducă un medic, dar de abia cu capul pe pernă eroul începuse să sforăie atât de tare, încât hotelierul creșu ajutorul științei de prisos și toată lumea se retrase în tăcere.

IV

Inteția dată la pândă.

Ciasul palatului administrativ sună 3 când se deșteptă Tartarin. Dormise toată sara, toată noaptea, toată dimineața și o bucată bună de după amiazi; dar trebuie să recunoașcem că în aceste trei zile fesul pășise destule...

Sunt în țara leilor! fu întâiul gând al lui Tartarin când se deșteptă. Și adică de ce să nu spunem că la gândul că lei sunt acolo, la doi pași și aproape sub mână și că va trebui să se lupte cu ei, br!... un frig de moarte îl apucă și se vârt curajos sub plapomă.

Dar veselia din afară, cerul albastru, soarele străbătând strălucitor în odae, un bun dejun care-l fu servit în pat, fereastra odăii deschisă spre mare, totul udat de un vin excelent de Creseia, îi dete într'un moment vechia lui vitejie. „La lei! la lei!” strigă aruncându-și paploma și se îmbracă în grabă.

Iată acum care-l eră planul: să iasă din oraș fără a spune nimenui nimic, să ajungă în desert, să aștepte noaptea, să pândească și foc! foc! să tragă asupra întâiului lei care va trece. Apoi să vie a doua zi să dejuneze la „Hotel de Europa”, să primească felicitările algerienilor și să închirieze o căruță care să aducă animalul. Se înarmă deci în grabă, își aruncă în spate cortul al cărui par îi trecea cu o bună bucată deasupra capului și își țapen ca un stâlp se cobori în stradă. Ne voind să întrebe pe nimeni drumul, de frică să nu deștepte bănuială despre proiectele lui, ocoli la dreapta, în fine apucă la marginea Bab-Azun, unde din fundurile prăvăliilor lor, cârdurii de ovrei algerieni, îl priviau trecând, pândind prin colțuri ca păiangenii. Tartarin trecu piața teatrului, apucă spre mahalale și în sfârșit o luă pe drumul mare pulberos spre Mustafa.

Pe acest drum eră o învălmășală fantastică. Omnibuse, trăsuri, caricole, furgoane, care mari cu fân trase de boi, escadroane de vânători de Africa, trupe de măgăruși, negre cari vindeau prăjituri, trăsuri cu emigranți alsacieni, spahi cu mantale roșii, toate aceste trecând printr'un vârtej de praf, în mijlocul cântecelor, strigătelor, trompetelor, între doue rânduri de barace urite în cari femeii maponeze sta în pragul ușilor pieptănându-se, cârciume pline cu soldați, măcelării...

„Ce tot îmi cântă de Orientul lor”, gândia marele Tartarin, „nu sunt nici măcar atâția turci cât în Marsilia”.

De-odată inima începuse să-l bată. Vedea trecând pe lângă el o cămilă, care alergă cu pași mari și se umflă ca un curcan.

Iată cămile, nici lei nu trebuie să fie departe, gândi el, și într'adevăr după cinci minute vedea venind spre el, o trupă întreagă de vânători de lei, cu pușcile pe umăr.

„Lași!” își diise eroul trecând pe lângă ei, „lași!” să meargă la vânătoare în bandă, și încă cu câni...

Căci el nu-ș putea închipui, că în Algeria să se vâneze alt ceva decât lei. Dar acești vânători aveau fețele unor negustori retrași din afaceri, și apoi modul acesta de a vâna lei cu câni și cu tolbă, eră așa de patriarcal, că tarasconezul puțin intrigat creșu de nevoe a oprî pe unul din acești domni.

„Și de altfel, camarade, ați avut vânătoare bună ?

— Nu tocmai rea, răspuse celalalt, uitându-se mirat la înarmarea considerabilă a rășboinicului din Tarascon.

„Ați împușcat ?

— Dar cum nu . . . multcel . . . ia priveșce. Și vânătorul algerian își arată tolba plină cu iepuri și becațe.

„Cum asta, în tolba ? Îi bagî în tolba ?!

— Da unde vreî să-i pun ?

— Atunci sînt . . . sînt din cei mai mici ? . .

— Și mici și mari, răspuse vânătorul. Și fiind că eră grăbit să ajungă mai curênd acasă, o luă cu pași mari spre camaraziîi sei.

Curajosul Tartarin remase uimit în mijlocul drumului, apoi după un moment de rêsgândire : Așî ! aceștia sînt niște lăudăroșî, nu aũ omorît nimic . . . și-șî urmă drumul.

Casele și trecătorîi deveniau din ce în ce mai rari. Se înoptă. Lucrurile aproape nu se mai distingeaũ. Tartarin din Tarascon mai merse încă o jumătate de cîas. În sfêrșit se oprî. Eră cu desevêșire noapte. O noapte fără lună, cerul presărat cu stele. Nimenî pe drum. Cu toate aceste, eroul se gîndî că leiî nu sînt diligente, ca să urmeze de plăcere drumul mare. O apucă pe câmp . . . La fiecare pas gropî, mă-răcinî, spinî. Pușin îî păsă ! el mersea mereũ . . . Apoi de-odată se oprî. „P'alcî miroase a lei“, îșî dișe eroul nostru și sforăî cu putere la dreapta și la stînga.

(Va urmă.)

Fenomenele cardinale ale ipnosei tipice.

A.

Ipnosisatul ne face impresia unui om, care doarme liniștit, răspunde înse la toate întrebările puse lui de ipnotisator, împlineșce toate poruncile date lui de acesta. Acest fenomen a stadiului ipnotic se numeșce raport. Dacă raportul acesta există numai între cel ipnotisat și ipnotisator, se numeșce raport izolat ; dacă înse ipnotisatul ascultă afar' de ipnotisator și de vre-o altă persoană, în acest cas se nașce așa numitul raport multiplu. Raportul acesta îl putem înse în foarte puține casuri observă, cel izolat e cel mai caracteristic și mai adeseorî observat.

În raport, în contact cu ipnotisatul, numai acela poate întră, care totodată și provoacă ipnosa.

Raportul acesta înse nu durează sub decursul ipnosei întregî, căci sub decursul ei poate să fie întrerupt sau să treacă pe vre-o altă persoană.

Avem decî să facem deosebire între în raport primar sau izolat și între un raport secunder sau multiplu.

Raportul multiplu avem să ni-l închipuim un următorul chip : *A* e ipnotisatul, *B* ipnotisatorul. *B* îl întrebă pe *A* unele și altele — dicem — despre paserî. *A* îi răspunde la toate întrebările. În odaie se află și o a treia persoană — dicem — un *C*.

C tot despre paserî îl întrebă pe *A*, care și lui tot asemenea-î răspunde ca și ipnotisatorului, pe când cu privire la alte întrebări nu-î va da nici un răspuns, ci numai ipnotisatorului. Dacă înse în urmă *B* îi sugerează lui *A*, ipnotisatului, că *C* a eșit din odaie, de și acesta tot în odaie se află ; în acest cas *C* îl pote pe *A* tot întrebă despre paserî, răspuns înse nu se va căpêta, căci în urma sugerării făcutelui de ipnotisator *C* nu mai există pentru el, e șters din conșcința lui.

Raportul multiplu secunder e decî un fenomen mai de mâna a doua a stadiului ipnotic ; am șinut înse să fac amintire și despre el, căci în unele casuri îl observăm și decî trebuie să fim în curat cu el. Adevê-vêratul stăpân peste voința, peste toată ființa celui ipnotisat, e exclusiv numai acela, care provoacă ipnosa, adecă ipnotisatorul. E și evident, căci sub decursul provocării ipnosei nu mai pe acesta îl vede tot mereũ înainte lui, numai sub impresia acestuia stă și decî numai persoana acestuia i se va întipări bine în minte, ca astfel în urma raportului născut între el și ipnotisator să stea întru toate sub influința șcinței celui din urmă.

Pentru ca să se nască între ipnotisat și ipnotisator raport, trebuie ca ipnotisatorul să atingă după ipnosa întră mai tare sau mai fin, timp mai lung sau mai scurt, capul ipnotisatului. Atingerea aceasta considerată, ca o afecțiune sensorială, ajunge ca în urma ei numai decăt să se nască raport. E lucru constatat prin experiență, că unîi oameni ne impresionează, ne influințează mai bine, mai tare, în urma unor însușirî speciale individuale, decăt alșii. Tot asemenea și la provocarea ipnosei. Cu cât mai tare va putê influință ipnotisatorul pe cel din ipnosă, cu atât mai iute și mai ușor va ajunge acesta în stadiul ipnotic ; cu atât mai bine i se va întipări în minte persoana ipnotisatorului și decî cu atât mai bine pronunțat va fi raportul.

B.

Un alt fenomen cardinal al stadiului ipnotic e, că ipnotisatorul poate să-l influințeze pe cel ipnotisat într'un grad foarte mare. Orî ce-î va dișce, fie acestea orî și cât de mari absurdități, toate acestea le va crede cu mare ușorătate fără vre-o contrađicere. Cu o vorbă, toți ipnotisațiî sînt într'un grad mare creduli, sau, diș în termin tehnic, sugestibili. Credulitatea aceasta potențată se chiamă sugestibilitate. E lucru cunoscut, că omul chiar și 'n stadiul deștept e într'un grad mai mare sau mai mic credul adecă : sugestibil. Credulitatea aceasta o caracterizează foarte nimerit Durand de Gros cu următoarele cuvinte : „În urma ei sîntem aplecați că credem tot ce ni se spune, fără să cerem ca să ni să dea doveđi mai plausibile pentru cele spuse. Însușirea aceasta a noastră e basa cea mai puternică a tuturor legăturilor noastre morale ; fără ea n'ar există creșcere, tradițiune, ordine socială. Dacă n'am sta sub influința ei, atunci chiar și cea mai puternică documentare ar remâne fără de efect pentru noi, nu ne-ar convinge despre nimica. Astfel ni s'ar putê întêmplă, ca spunêndu-ne cel mai bun prieten al nostru, cumcă copiiî, frațiî nostri se află în periclu de moarte față de toate acestea am remâne tot așa de nepăsători, ca si față de alte lucruri de nici o însemnătate pentru noi. Precum fără de ochî nu există vedere, tot asemenea și fără de credulitate nu există credință“.

Tot pe basa aceasta ne putem explică diferite lucruri din viața publică și privată. E lucru cunoscut

cumcă ce putere sugestivă exerciază bărbații de frunte. așa numiții conducători, asupra cetățenilor, cât de bine și de tare le influențează mersul gândirii și părerile acestora. Această schimbă situații actuale, creiază altele nouă corespunzătoare concepțiunii lor, creiază vederi politice nouă și toate acestea prin ce mijloace le ajung? Numai și numai prin aceea, că sădesc în mulțime părerile lor proprie, cu o vorbă, pricep să sugereze massa mare? Fiecare om, în decursul vieții sale întregi, stă tot mereu sub influința celor mai diferite sugestii. Acestea pas de pas îi influențează părerile, hotărârile sale și le transformă acomodat „milieu” lui adecă mediului social în care trăește. Mediul social e unul dintre cei mai puternici factori sugestivi.

Dacă deci chiar și 'n stadiul deștept stăm sub influința diferitelor sugestii, cu atât mai vartos vom sta sub influința acestora în stadiul ipnotic, căci doară în acest studiu ni e voința paralizată și stăm sub influința nemărginită a ipnotismului. Din acest punct de vedere trebuie să facem deosebire între sugestii din stadiul deștept și între cele din ipnosă (sugestii ipnotice). Acestea din urmă pot fi apoi intraipnotice și postipnotice. Sugestiile intraipnotice le implinesce ipnotisatul încă sub decursul ipnosei. Acestea sunt cele mai simple și mai adeseori demonstrate, spre pildă: îi sugerez celui din ipnosă, că extremitățile-i sunt paralizate. El sugerarea aceasta o consideră de adevăr, adecă ea devine o sugestie pentru el, care o și implinește. În chipul acesta apoi se convinge despre aceea că nu-și poate mișcă extremitățile și dacă îi voi spune în urmă să-și miște vre-un picior sau vre-o mână, el acestea nu și le va pute mișcă, căci el numai sugestia dată lui caută s'o implinească. Tot în chipul acesta pot face să apară înaintea lui persoane, lucruri, carî de fapt nu le vede sau să dispară dinaintea lui persoane, lucruri, carî de fapt le vede.

Sugestiile postipnotice le implinesce ipnotisatul numai după ce se deșteaptă din ipnosă; spre pildă: îi sugerez celui din ipnosă, că după ce se deșteaptă se va închină de trei-ori înaintea mea și 'n urmă va bea pocalul cu apă de pe masă. După deipnotizare toate acestea le execută cu cea mai mare exactitate.

C.

Indiviții dintr'o ipnosă adâncă (sommambulism) după deipnotizare nu-și aduc aminte de cele întemplate cu ei sub decursul ipnosei. Lipsa aceasta de aducere aminte se numește amnesie. Într'o ipnosă ulterioară înse își aduc bine aminte atât de cele întemplate cu ei în ipnosă, cât și de cele din stadiul deștept.

Împregiurarea, că ipnotisații își aduc bine, obscur sau nici de cum aminte de cele întemplate cu ei sub ipnosă, s'a luat de basă la clasificarea diferitelor fase ale stadiului ipnotic. Dintre multele clasificări lasă să urmeze cea făcută de Forel, ca și cea mai bună și cea mai scurtă.

El deosebește trei fase și anume:

I. *Somnolența*. În aceasta fasă ochii ipnotisatului sunt închiși, ipnotisatorul îi poate înse deschide; sugestiile date lui nu le implinesce, adecă: nu e sugestiv. După deipnotizare își aduce bine aminte de toate cele întemplate cu el.

II. *Hypotavia* (charme). Ochii ipnotisatului sunt bine închiși; ipnotisatorul nu-și poate deschide, sugestiile date lui le implinesce. După deipnotizare își aduce obscur aminte de cele întemplate cu el.

III. *Sommambulism*. În aceasta fasă ipnotisații

sunt în măsura cea mai mare sugestibili, sugestiile date lor le implinesce cu cea mai mare vioiciune, chiar și după deipnotizare (sugestii postipnotice). După deipnotizare nu-și aduc aminte de nimica.

Fenomenele cardinale ale ipnosei: raportul bine pronunțat, sugestibilitatea perfectă și amnesia le aflăm întrunite numai în ipnosa clasică (sommambulism), pe când în celelalte fase le putem observa numai în parte. Toți ipnotisații trec peste fasa întâi, în ea înse nu putem demonstra nici un fenomen, de oare-ce ipnotisații nu stau sub influința voinței ipnotisatorului. Cei mai mulți ipnotisați ajung în fasa a doua (în hypotavia), nu trec înse în a treia, cea mai bine pronunțată fasă a stadiului ipnotic. În aceasta fasă ne succede a demonstra pe ipnotisați multe și interesante fenomene. Mai puțin ajung în sommambulism. Toți aceștia sunt adevărate automate în mâinile ipnotisatorului, după cum voi arăta-o aceasta de altă-dată.

Dr^d CORIOLAN NEDELCU

B a l a d ă .

1.

*A fost de mult... în luna maiu...
Prin teiul înflorit zefrii
Șoptiaș încet... șoptiaș duios...
Spunea povestea 'ndrăgostirii.
A fost demult... în luna maiu...
Împrejmuiți de vraja firii
Subt teiu 'n floare... El și Ea...
Tesea povestea 'ndrăgostirii.*

2.

*„O! nu te duce!.. Să nu te duci!
„Tu t'eț duce departe... și eu o să mor...
„Departe... me uiți!.. Ah!.. Știu c'oț muri!
„De urit și de chin și de dor!“
„O da!.. Me voi duce... departe de tot...
„Dar nu te-oț uită!.. A mea o să fi!
„Voi veni!.. să m'aștepți de-acum într'un an...
„De-acum într'un an... la Florii!“*

3.

*Eră 'n amurg... în luna maiu...
Prin teiul înflorit zefrii
Plângeaș încet... plângeaș duios...
Plângeaș povestea despărțirii.*

4.

*De-atunci aș trecut și zile și lună,
Și anț aș trecut pe drum nesfârșit...
Aș trecut.. aș trecut!.. Iar Ei amendoi?!..
„S'aș uitat!.. Aș murit!“
Așă!.. Nică decum!.. S'aș ținut de cuvânt!
El iar s'a întors... s'aș luat la Florii!
De n'or fi murit, trăesc și acum:
Aș șapte copii!*

1898.

SALON.

Petrecerea din Oradea-mare.

Tinerimea română de la academia de drept din Oradea-mare aranjează de mai mulți ani, de când numărul ei s'a mărit, câte un concert și reprezentație teatrală, cu petrecere de dans.

Mult puțin aceste petreceri totdeauna au avut un succes frumos, căci oferiau privilegiul ca măcar odată într'un an să se întrunească și societatea românească din Bihor. Nu-i vorbă, n'au putut nici ele să deștepte din amorțeaală întreaga viață socială bihoreană, dar totuși au avut meritul d'a fi luat inițiativa să se afirme și elementul românesc din părțile acestea, prin găaiul, cântul și dansul național.

Anul acesta tulburările de la academia de drept au primejduit mult succesul petrecerii, ba eră chiar p'aci să nici nu mai fie de loc, dar în momentele din urmă totuși s'a înghiiebat un program interesant.

Publicul înse la rândul se u' respuns cu aceeaș căldură la apelul tinerimeii. Afară de familiile oradane, din care încă au lipsit câteva, din împregiurime au venit puținii, astfel sala — și de altfel rece — a presintat un tablou nu prea însuflețitor.

Prima parte a petrecerii a fost concertul, care a început cu un chor improvisat al tinerimeii.

Punctul cel mai interesant a fost debutul dșoareii Valeria Pop, atât de mult aplaudată în concertul din Beins în vara trecută, au ocaziunea adunării generale a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român.

De atuncia vocea-i a devinit și mai voluminoasă, ceea ce s'a observat deosebi în registrele de jos. Iar ceea ce privește arta cu care ș-a cântat piesele, a probat un progres care a inspirat cea mai mare plăcere în tot auditorul.

Cel mai mare succes l-a avut cu Aria Santuzzei din „Cavaleria rusticana“ de Mascagni, o compoziție pe cât de grea, pe atât de potrivită pentru ca o cantatrice să scoată în relief toată bogăția vocei sale.

Nu mai puțin a reușit cu canzoneta din opera „Salvator Rosa“ de Carol Gomes, în care nota predominantă e dulceața, care înduioșează inima.

Culmea entuziasmului s'a atins cu cântecelele românești, pe care le-a cântat în costum național, ceea ce a complectat atât de gingaș predarea artistică; celebrul „Mugurel mugurel“, cântat cu atâta duioșie la Beins, a produs și aici succesul meritat. Aplause entusiaste au cerut repetarea, ceea ce a urmat în mijlocul entuziasmului general.

Dșoara Virginia Gal, care a ținut acompaniamentul pe pian, este o pianistă escelentă.

Aceasta s'a vëdut în deosebi mai târziu, când singură a executat câteva piese de salon; mai cu samă măiastra compoziție a lui Liszt, în care a desvoltat o bravură de tehnică, i-a produs multele aplause.

„Cimpoiul“ de Mureșianu, cu care ș-a încheiat debutul, a produs o viuă impresiune în toate cercurile.

A doua parte a seratei a fost piesa „Doctorul fără voie“ comedie în 3 acte de Molière.

Bine aleasă, piesa a produs multă ilaritate, căci rolul de frunte, al tăietorului de lemne medic, a fost susținut cu multă dibăcie de dl Schiaiu, care a vërsat în jocul se u mor natural, ceea ce a impresionat pe toți. Atât partea primă, ca tăietor de lemne, cât și a doua, în care cu o mimică bine studiată a ascuns în șiretlicuri lipsa de știință medicală, a reușit foarte bine și au probat că tinerul diletant are talent pentru scenă.

Dșoara Marieta Iernea, în rolul soției tăietorului de lemne, a jucat bine; iar în cele doue roluri mai mici, dșoara Cornelia Erdeli și dșoara Marioara Rednic au fost foarte amabile.

Publicul mulțumit a aplaudat cu plăcere pe toți diletanții, car i s'au achitat cu atâta succes de rolurile lor și i-au făcut o seară plăcută.

Apoi a urmat petrecerea de dans, care s'a deschis cu Ardeleana. „Romana“ s'a dansat de 40 părechii.

Au fost de față:

Doamnele: Albu (Cheresig,) Antonia Buna, Diamandi, vëd. Diț, Daraban (Fecheteu,) Carolina Erdeli, Filipan (Năsëud,) Fritea (Cordëu,) Gal (Secuieu,) Adela Gherlan (F. Oșorhei,) Gerasim (Aiud,) Cornelia Kiss, Hatos (Deș,) Iernea (Ciomocuz,) Valeria Lazar, Ana Marienescu, Mureșianu, Pirtea, Aurelia Pop, Pap, Lucreția Suciu-Rudow, Maria Vida, Aurelia Vulcan.

Dșoarele: Eugenia Albu (Cheresig,) Lucreția Botto (M. Peterd,) Iolana Buchman, surorile Daraban (Fecheteu,) Cornelia Erdeli, surorile Filipan (Năsëud,) Elena Fritea (Cordëu,) Virginia Gal (Secuieu,) Irina Gerasim (Aiud,) Rosa Gensci (Șimleu,) Marieta Iernea (Ciomocuz,) Delia Marienescu, Rosa Onaga, Alexandrina Pap, Valeria Pap, Marioara Rednic (Sighetul-Marmăției), Ana Rudow, Lucreția Zigre.

Petrecerea a ținut până dimineața la 5^{1/2}.

Vinitul curat cam 300 fl.

Fără mască.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Noaptea la 12 cam de obicei se depun mascele. Câte iluziuni se sting atuncia, căci de multe ori în loc de frumusețea așteptată, apare slufenia respingătoare. Așă e și viața. De câte ori ne desamăgim, sperând, după vorbele ademenitoare, un spirit frumos, câtă vreme realitatea ne presintă un caracter mârșav, egoist. Dacă toți oamenii s'ar arată așă cum sânt, fără mască, viața ar avé cu totul alt curs.

LITERATURĂ.

Scrierile dlui I. Pop Reteganul. Cunoscutul nostru scriitor, dl Ioan Pop Reteganul, a început să publice sub titlul „Novele și schițe“ scrierile sale beletristice. Broșura primă cuprinde novelele: Biserica pocăinței, Blândocul și O inimă nobilă. Toate au tendință moralisitoare și sânt scrise în o limbă ușoară și plăcută.

Din „Enciclopedia Română“ redactată de dl dr. C. Diaconovich, a apărut fasc. XIII al acestei mari publicațiuni, cuprindând articolele Docan—Emeri, la

olaltă peste o mie. Amintim între altele biografiile: Doda, Donici, Dora d'Istria, Dorobant, Dosoftei, Drăgescu, Drăghiceanu, Drăghiescu, Drăgici, Drogli, Duca, Dudescu, Dulfu, Dumba, Dumbrava, Dunca, Eliade (Evolcean), Elisabeta reg. (T. Maiorescu); apoi art. istorice: Dorobanți, Doza (Trăilă), Dragoș (D. Onciul), Egiptul archeol. (Antonescu T.), musica egipt. (T. Cerne); de asemenea găsim un bogat material de geografie: Dolj, Dorna, Dorohoiu, Drăgășani, Dragomirești, Dunărea (Iannescu). În fine mai amintim următoarele articole mai mari și interesante: Doina (Bârseanu), Drama (Densușan), Domeniul Coroanei (Robin), Dureea și Embrion (Vaschide), Educațiune (Velovan), Electricitate (Galucci), Emancipațiune (Floru), etc. Atât apariția regulată a fasciculelor, cât și îngrigirea cu care este condusă această mare lucrare, ne îndreptățește la la speranța, ca prima Enciclopedie română va fi terminată de curând în condițiuni pe deplin mulțămitoare.

TEATRU.

Reprezentare teatrală în T. Cubin. Corul român din T. Cubin a arangiat la 26 februarie n. o reprezentare teatrală sub conducerea preotului Lucian Secoșanu. S'a jucat piesa „Mița cu clopot” comedie populară cu cântece și joc de Iosif Vulcan. După teatru a urmat un dans vesel.

Reprezentare teatrală în Orăștie. Sâmbătă la 4 martie n. se arangiază la Orăștie o reprezentare teatrală, împreună cu dans, în folosul bisericii gr. cat. Se va juca „Prima rochie lungă” monolog de Iosif Vulcan, predat de dșoara Alma Moldovan; „Intocmai” comedie franceză de Zotti Hodoș; în aceasta piesă vor juca dșoarele: Lucreția Belei și Veturia Corvin și dñii Ioan Margita, Petru P. Barițiu, Anastasiu Damian. În sfârșit vor fi tablouri vivante. Apoi dans.

MUSICĂ.

Serată musicală-declamatorică în Blaș. Casina română din Blaș va arangia în 4 martie o serată musicală-declamatorică, cu concursul mai multor dame și domni, sub conducerea profesorului de muzică Iacob Mureșianu. Se vor cânta compoziții de Wachmann, Porumbescu, Mureșianu; va fi și pian, declamațiunii. Atracțiunea seratei pare că va fi „Brumărel” baladă de I. Mureșianu, cor mixt cu soli și acompaniari de pian.

Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoj arangiază sâmbătă în 4 martie (20 februarie) concert împreună cu petrecere de dans în sala otelului „Regele Ungariei”. Programul concertului. 1. I. Vidu: „Andalusa” (cor bărb. cu acomp. de pian.) 2. G. Verdi: „Trovatore”: a, „Ah! se l'error t'ingombra” (Corul călugărițelor din actul 2. b, „Miserere...” (Cor din actul al 4-lea și solo sopran: Dșoara E. Mitar, iar solo tenor dl dr. Dem. Florescu.) Acompaniamentul de pian îl susține dna Elena Dobrin. II. 3. Al. Flechtenmacher: „Imn de mărire” (cor mixt.) 4. G. Musicescu: „Stejarul și cornul” (cor mixt.) 5. I. Vidu: „Resunetul Ardealului” (cor mixt și solo sopran: dșoara E. Danciu.) — Apoi va urma petrecerea de dans, în care va fi și ciardaș.

Orchestra de plugari romani. Cetim în „Gazeta Transilvaniei” că plugarii romani din Feldioara au înființat o orchestră musicală, prima în părțile acelea. Aceasta ș-a căpătat așa renume, încât a început a fi angajată pe la mai multe nunți și petreceri nu numai în Feldioara, ci și în comunele vecine.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

In. Pr. Ssa mitropolitul Ioan Mețianu a depus jurământul de fidelitate Majest. Sale luni la 27 februarie. Instalarea se va face duminică în 12 martie.

Evangelia reginei României. Dilele trecute s'a expus la Ateneul Român din București, Evangelia scrisă și ilustrată de regina Elisabeta a României pentru catedrala de la Curtea-de-Argeș. Opera admirabilă a reginei este așezată pe o mobilă executată anume la Viena, după desemnurile dlui Lecomte de Nouy.

Convict gr. cat. român în Lugoj. Resultatul apelului făcut de Pr. Ssa episcopul dr. Dimitrie Radu către credincioșii dieceșei de Lugoj, d'a contribui pentru înființarea unui convict gr. cat. român în Lugoj, a fost, că s'au adunat 3602 fl. 86 cr. Fondul cel vechiu al convictului cu 31 decembrie 1898 a fost de 3660 fl. 84 cr., adăugându-se la acestea suma de 1969 fl. 26 cr., din venitul caselor cumpărate pentru convict încă în 30 august 1897, dă total suma de 9232 fl. 96 cr.

Serată literară în Năsăud. Societatea școlărilor de la gimnaziul superior fundațional din Năsăud va da la 11 martie o serată literată cu o programă interesantă compusă din declamațiuni, cetiri și cântări. În urmă va fi dans.

Doctor nou. Dl George Pop din Beliș în Bihor a fost promovat la universitatea din Cluș doctor în drept.

C E E N O U.

Hymen. Dl drd Andreiș Ille, candidat de avocat, joi la 9 martie n. își va serba cununia cu dșoara Marioara Valeria Zigre, fiica dlui Nicolae Zigre avocat în Oradea-mare. — Dl Aurel Ciortea, profesor la școlăle medii din Brașov, la 5 martie n. se va cununa cu dșoara Maria Navrea în Brașov. — Dl N. Teaca Poenar, arendaș din Stancașeni în Tutova, la 26 februarie, ș-a serbat cununia cu dșoara Lucreția Coltofeanu, fiica protopopului gr. or. Dimitrie Coltofeanu în Breșcu. — Dl Constantin Pepa, forestier, în duminica trecută s'a cununit cu dșoara Angela Coșariu, fiica dlui Nicolae Coșariu, asesor la sedria orfanală, în Timișoara-Fabric. — Dl dr. Alexandru Codarcea și dșoara Eugenia Vezitsek de Czenozo se vor cununa la 11 martie în Verșeș. — Dl Emilian B. Brătianu din București la 14/26 februarie s'a cununit cu dșoara Iuliana Eremia Dancăș în Reșinari. — Dl Valeriu Recei, învățător în Cugir, se va cununa cu dșoara Valeria Crișan la 5 martie în Cugir. — Dl Nicolaiș Iacob, sub-oficiant montan în Secarimb, s'a cununit cu dșoara Rosalia Suciuc în Criștior. — Dl Ioan Giurgiu, și dșoara Ana I. Popovici se vor cununa la 5 martie în Acileș.

Pavel contra Bánfy. Episcopul Pavel, ca reprezentant al dominiului episcopesc de Oradea-mare, a intentat proces familiei Bánfy pentru niște păduri învecinate cu domeniul episcopesc, pe cari numita fami-

lie le-a cuprins și le folosește de mulți ani. La tribunalul din Oradea-mare a dobândit episcopul, tabla regească de aice înse a dat dreptate familiei Bánfy, Curia a aprobat sentința tribunalului, condamnând familia și la plățirea speselor de câteva mii. Causa din partea domniului episcopesc a fost susținută de dl avocat dominal Ambrosiu Creț, care s'a achitat escelent de încărcinarea sa și a fost felicitat din multe părți.

Ministeriul nou și fusiunea. Noul ministru-preșident Széll ș-a compus astfel cabinetul: Széll preșident și la interne; Fejérváry, honveđime; Wlassics, culte; Lukács, finanțe; Darányi, agricultură; Hegedűs, comerț; Plosz, justiție; Em. Széchenyi, a latere; Cseh, Croația. Noul cabinet s'a prezentat mercuri în dietă și a fost primit cu entusiasm. În cuvântarea sa, noul prim-ministru a enunțat că va primi cu plăcere conlucrarea tuturor cari stau pe terenul legii din 1867. În urmarea acesteia, partidul lui Aponyi, declarând că programul lui nu mai difere de al guvernului, va intra în partidul guvernamental. Disidenții s'au și întors.

Rectificare. În „Cronica literară” din numărul nostru din urmă s'au strecurat niște regretabile erori de tipar, cari alterează sensul a două șire. Rugăm ca șirele 40, 41 din coloana a 3-a a „Cronicei” să se cetească astfel: „Tot ceea ce *suprimă* individualitatea este despotism — ăice Mill. Un astfel de *despot* este și usul”. Se tipărise din greșală în loc de „suprimă” — „propagă”, iar în loc de „despot” — „drept”.

DIN LUME.

Românii din Istria se sting. Diarul Italian „Il Piccolo” din Triest publică următorul articol foarte important despre poporația românească din Istria: Am cercetat cele ce s'au scris acum trei-șeci de ani asupra Românilor din Istria superioară și centrală, și le-am confruntat cu informațiile noastre actuale relative la această poporație. Comparația este, dacă nu dezastroasă, dar foarte tristă: sate întregi cari acum trei-șeci sau patru-șeci de ani afirmau încă cu mândrie originea lor ilustră, ađi sunt stăpânite de slavii și s'au adaptat la viața slavă. La 1860 Kandler a calculat că ar fi 10.000 de Români în Istria superioară și în valea râului Quieto, locuind satele Novacracina, Danne, Delenie, Gelsane, Sapiane, Mune, Lipa, Cosiane, Rupa și altele. Numele acestor localități sunt mai toate de origine romanică. O piatră monumentală atestază că teritoriile acestea au fost distribuite de către împăratul Claudiu printre soldații din legiunea lui Aulo Plautio. Archeologii mai găsiră aci o mare mulțime de pietre, inscripții, morminte, monete, romane, dovedind nu o trecere repede a cuceritorilor lumii prin aceste locuri ci chiar că elementul latin a fost autohton aci. Ađi înse numai Sejane (600 locuitori) își mai afirmă încă naționalitatea română. Și este adevărat de plâns că copiii din comuna Sejane, vre-o 70, sunt siliți să frecventeze școala slavă din Mune (alt sat unde sub deasă cenușe slavă mai mocnește de sigur focul vechei latinătăți).

Congresul de la Roma din 1899. „Il Popolo Romano” de la Roma spune că universitatea de la Oxford a delegat la congresul oriental, ce se va ține la Roma la 1 octombrie 1899, pe celebrul mitolog Max Müller, că ministrul instrucțiunii publice din Franța va trimite la acest congres o adevărată ambasadă științifică și că

în România s'a construit un comitet de 20 de persoane aderente, ca să cheme atențiunea asupra congresului și să facă a merge la Roma cât mai mulți români. Mai de curând s'a primit la Roma șcirea că Mexicul va fi reprezentat de Don Francisco del Paso y Troncoso, directorul museului național. Statele-Unite și Smithsonian Institution trimit pe profesorul Paul Haupt de la universitatea John Hopkins și pe profesorul Charles B. Lanman de la universitatea Harvard, profesorul Otho Donner și E. Settala vor reprezintă guvernul Indiei. Societatea Asiatică de la Calcuta trimite pe doctorul Rudolf Hoernle. „India Office” delegă pe Sir Alfred Lyall. Societatea regală de geografie, scoțiană, o va reprezintă în cogres celebrul archeolog doctorul James Burgess. În fine, din partea regeșcei societății asiatică engleze, care stă sub președința ilustrului Lord Reay, fost guvernator de la Bombay, vor merge la Roma nu mai puțin de opt delegați, dintre cari unul va fi ănsuș președintele. Între aceștia este și cunoscutul nostru filolog român dl dr. Gaster. „Il Popolo romano” adaogă a ăice că asemenea delegații anunțate la Roma sunt de sigur o demonstrațiune de simpatie la adresa Italiei, dar că în mare parte onoarea revine profesorului de Gubernatis, care este sufletul viitorului congres orientalist, carele va reuși în totul demn de înaltul scop ce-și propune și de tradițiunile științifice ale Italiei.

Absinthul. Revista franceză „Le Progres de la Somme” se plânge contra creșterii enorme a consumațiunii alcoolului în Franța. Este cunoscut efectul absinthului, care a devenit bătură națională a francezilor. Efectul principal al consumației absinthului este o iritare nervoasă, care crește din ce în ce mai mult și incapacitatea de a lucra ceva concis și serios. Actualmente există în Franța 450 mii de cărciumi cu vin și cu rachiū. Pe fiecare locuitor din Franța se cuvine pe an 14 litri de alcool pur, prin urmare ocupă în această privință primul rang în Europa. (Acum doi ani se află cu 4.08 litri în seria a 7-a; Danemarca eră cu 8.85 litri în fruntea Statelor). În spitale se pot vedea mai bine efectele absinthului. Aici se află copii în vârstă de la 16—17 ani cari prezintă un sistem nervos ruinat din cauza absinthului. Dintre 1000 de bolnavi într'un spital din Paris, la fiecare sută veniaū 70 alcoolici.

Jocuri olimpice la expoziția parisiiană de la 1900. Programul jocurilor cari se vor ține la Paris cu ocazia expoziției de la 1900, constă din șeci puncte și enume: sporturi atletice, gimnastică, scrimă, vésilitul, bicicleta, curse de cai, patinaj, sport alpin, tragerea la țintă cu arcul și jocuri. Între aceste din urmă sunt: cricket, lawn-tennis, croquet, etc. Se vor da și premii celor cari vor escelă în aceste jocuri.

Călimdarul săptămânei.

Dumineca lăsatului de carne Ev. dela Mateiu c. 25, gl. 6, a înv. 6.

Đua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
Duminecă	21 Cuv. Timoteu	5 Frideric	6 25 5 29
Luni	22 † Af. m. s Eugenia	6 Victor	6 23 5 31
Marți	23 Păr. Policarp	7 Gotfried	6 21 5 33
Mercuri	24 † Af. c. S. Ioan Bot.	8 Toma	6 18 5 35
Joi	25 Păr. Tarasie	9 Filemon	6 15 5 38
Vineri	26 Păr. Porfirie	10 Francisca	6 14 5 40
Sămbătă	27 Păr. Procopie	11 40 Mucenici	6 11 5 41

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ăLDĂS NR. 296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1898.

Cluj—Oradea-Mare—Budapesta.						Budapesta—Oradea-Mare—Cluj.							
		Accel.		Person.		Mixt.			Accel.		Person.		Mixt.
Cluj	pleacă	11 01	5 28	7 —	6 12	—	Budapesta	pleacă	9 15	2 15	5 45	8 30	—
Huedin	"	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagy-Káta	"	10 20	3 25	7 54	10 16	—
Ciucea	"	12 52	7 09	9 19	8 32	4 40	Szolnok	"	11 19	4 23	9 27	11 31	—
Bucea	"	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	"	12 55	5 55	11 53	2 —	5 —
Brateca	"	—	—	9 50	9 10	5 38	Bárand	"	—	—	12 07	2 12	5 17
Vad	"	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp	"	—	—	12 24	2 27	5 38
Aleșd	"	†1 48	†7 59	10 25	9 48	6 42	Berettyó-Ujfalu	"	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04
Teleagd	"	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	"	—	—	1 —	3 —	6 21
F.-Oșorheiü	"	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	"	—	—	1 14	3 12	6 37
Velența	"	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	"	—	—	1 28	3 25	6 56
Oradea-Mare <small>sosește</small>		2 30	8 38	11 17	10 44	8 —	Bihar-Püspöki	"	—	—	1 36	3 32	7 08
Oradea-Mare <small>pleacă</small>		2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Oradea-Mare <small>sosește</small>		2 11	7 07	1 48	3 42	7 22
Bihar-Püspöki	"	—	8 51	11 42	11 15	2 37	Oradea-Mare <small>pleacă</small>		2 18	7 14	2 06	3 58	1 22
Bors	"	—	—	11 50	11 22	2 48	Velența	"	2 25	—	2 30	4 05	1 31
M.-Keresztes	"	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Oșorheiü	"	—	—	2 41	4 16	1 46
M.-Peterd	"	—	—	12 15	11 50	3 38	Teleagd	"	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19
Berettyó-Ujfalu	"	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Aleșd	"	†3 04	†7 56	3 21	4 56	2 50
Sáp	"	—	—	12 47	12 28	4 49	Vad	"	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32
Bárand	"	—	—	1 01	12 42	5 15	Brateca	"	—	—	4 06	5 43	4 08
P.-Ladány	"	3 56	10 03	1 34	1 19	5 31	Bucea	"	—	8 51	4 27	6 04	4 36
Szolnok	"	5 32	11 44	3 35	2 37	—	Ciucea	"	4 16	9 07	4 58	6 31	5 03
Nagy-Káta	"	6 34	12 41	4 45	5 —	—	Huedin	"	4 52	9 37	5 32	7 16	—
Budapesta <small>sosește</small>		7 50	1 50	6 20	7 —	—	Cluj	<small>sosește</small>	5 55	10 37	6 39	8 33	—

Oradea-mare, — Beiuș, — Vașcou.				Vașcou, — Beiuș, — Oradea-Mare.							
		Person.		Mixt.			Person.		Mixt.		
Oradea-mare	pleacă	3	50	2	40	Vașcou	pleacă	4	30	2	30
Felix	"	4	32	3	13	Lunca-Baița	"	†4	42	†2	43
Cordău	"	4	50	3	27	Sudrici	"	5	09	3	12
Drăgeșci	"	6	30	4	45	Beiuș	"	5	37	3	52
Ceica	"	6	50	†5	00	Șoncoiuș	"	†5	58	†4	15
Sombașag-Rogoz	"	7	46	5	47	B.-Ujlak	"	6	10	†4	27
Hollod	"	7	58	5	58	Borz	"	†6	19	†4	37
Ginta	"	8	12	6	11	Șoim	"	6	35	4	58
Șoim	"	8	38	6	36	Ginta	"	6	56	†5	19
Borz	"	†8	53	†6	50	Hollod	"	7	10	5	34
B.-Ujlak	"	9	05	7	01	Sombașag-Rogoz	"	7	31	6	03
Șoncoiuș	"	†9	18	†7	13	Ceica	"	†8	07	6	49
Beiuș	"	10	04	7	47	Drăgeșci	"	8	26	7	17
Sudrici	"	10	27	8	09	Cordău	"	9	27	†8	31
Lunca-Baița	"	10	58	†8	21	Felix	"	9	40	†8	45
Vașcou	<small>sosește</small>	11	12	8	40	Oradea-mare	<small>sosește</small>	10	11	3	19

Oradea-Mare—Arad.					Arad—Oradea-Mare.										
		Person.					Person.								
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	25	7	30	Arad	pleacă	5	10	11	20	9	25
Ósi	"	10	30	4	36	7	44	Curtici	"	5	39	11	49	10	07
Less	"	10	48	4	56	8	06	Ciaba	"	6	40	12	54	11	50
Cefa	"	11	03	5	12	8	29	Giula	"	7	27	3	05	5	26
Salonta	"	11	26	5	37	9	08	Sarkad	"	7	47	3	27	5	56
Kötegyán	"	11	46	†5	57	9	37	Kötegyán	"	†7	56	3	39	6	09
Sarkad	"	11	57	6	09	9	51	Salonta	"	8	28	4	10	6	17
Giula	"	12	21	6	34	10	21	Cefa	"	8	42	4	34	7	47
Ciaba	"	2	23	7	17	4	32	Less	"	9	04	5	—	7	51
Curtici	"	3	28	8	20	5	38	Ósi	"	9	21	5	19	8	16
Arad	<small>sosește</small>	3	55	8	47	6	05	Oradea-Mare	<small>sosește</small>	9	32	5	30	8	31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sâmbăniți cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.